

BALLAI LÁSZLÓ

Az illatszer-kereskedő

© COPYRIGHT 2003, BALLAI LÁSZLÓ, MINDEN JOG FENNTARTVA.

MEGJELENT AZ „EZREDEVÉG” IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMKRITIKAI FOLYÓIRAT
XIII ÉVFOLYAM, 12. (2003. DECEMBERI) SZÁMÁBAN.

EZ A MŰ AZ ÍRÓ HONLAPJÁRÓL, A
[HTTP://WWW.VASAROS.COM/ART/BALLAI/](http://www.vasaros.com/art/ballai/)
OLDALRÓL SZÁRMAZIK.

A SZÖVEG BÁRMINEMŰ MEGVÁLTOZTATÁSA, VALAMINT KERESKEDELMI CÉLÚ SOKSZOROSÍTÁSA
CSAK A SZERZŐ KÜLÖN, ÍRÁSBELI ENGEDÉLYÉVEL LEHETSÉGES.

E-MAIL: BALLAI@VASAROS.COM

(P) 2003, BY [VASAROS DOT COM](http://www.vasaros.com)

Mindig is nagyon szerettem az illatokat. Az illatszer-kereskedő üzletében az üvegcsékből kiszabaduló édes, mérges, fűszeres aromák az életet jelentették nekem.

– Meglásd fiú, egyszer belefúrod egy ilyen üvegbe – mondta az öreg, miközben megsimogatta a fejemet.

Nem, nincs nekem olyan szerencsém. Lassan jön majd értem el a halál, mint a kórházbeli öregemberekért, beállt, pállott, rothadó szagokkal. Különben is, hogy lehet a virágzó kertben a lombok haláláról beszélni? A virágárosok nem mondtak ilyesmiket. Tudván, hogy mindenem az illat, előre szóltak: – Holnap feltétlen jöjjön a fiatalúr, lesz friss gyöngyvirág.

Gyöngyvirág, liliom, rózsa. És a Lehel piaci virágos kofák nem bánták, hogy befúrom az arcomat a szirmok közé, és közben simogatom a növények testét, a szárukat, a levelüket, mert a virág érzékeny, mint az ember. Minden gyermeki örömet és bánatomat belesusogtam e puha, bársonyos, olykor meg szúrós, érdes növényi szövetekbe, mindazt, amit nem érthettek meg mások, csak ők, mert az ember érzéketlen.

Tehát illatszer-kereskedő akartam lenni. Szagolni a gyöngyvirágot augusztusban, a rózsát novemberben, a liliomot januárban, mindent mindenkor.

De csak virágkereskedő lehettem – azazhogy virágáros.

Ötvennyolctól Amszterdamban, a virágpiacon dolgoztam, a világ legszebb tenyésztett növénycsodái, barna tulipánok, zöld rózsák és kék margaréták közt. A virágok a csatornák folyosóin érkeztek a tenger felől, megannyi Noé bárkáin, melyekre mintha – sürgősség okán – minden létező növényfaj be lett volna zsúfolva. Sokat tűnődtem ezen. Hosszú évek után is annyira meglepett e vízen lebegő könnyű testek látványa, mint amikor gyermekkoromban a margitszigeti tó nagy levelei közt megpillantottam a fenséges tündérrózsát. És vajon hová tűnnek az édes terhüktől megfosztott ormótlan testek, amikor egybeolvadnak a grafit színű vízzel? Nem volna-e jobb, ha belefeküdnek valamelyik aljába, hogy elhajózzam messze, mint a régi egyiptomiak, akiket a nap minden éjjel meglátogatott a világ árnyékos oldalán, ahonnan már nem kell visszatérni, ahol örökké virágoznak a lótuszok?

A bárka azonban a feleségemért jött el. Alig tértem vissza a temetésről, a boltba betért egy ember, és azt mondta, hordjam el magam, mert ő itt a tulaj. Különben is, micsoda barom vagyok, hogy a virágokba fúrom a fejemet, meg szagolom őket. Ez elriasztja az amerikaiakat, akik a legjobb vevők a földön. Egyébként Amszterdamban már nem szagolgattam a virágokat. Még a leghamvasabb rózsának, a legbársonyosabb liliomnak sincs illata itt.

Azt hittem, a feleségemé a bolt. Ő intézte az üzleti ügyeket. Ha bent tartózkodott a pavilonban, még azt sem engedte meg, hogy a pénzt elvegyem.

– Te csak foglalkozz a szerelmeiddel – mondta.

Így is volt. Egykor az ő hamvas bőrében, üde leheletében, bársonyos hajában kerestem menedéket a margitszigeti platánok alatt vagy a város felett, a Halászbástya kőkorlátján ülve. Azután mindent elsodort az idő és én visszahúzódtam régi kedves társaimhoz. A feleségem pedig a kereskedelemmel foglalkozott. Amikor felépültem az idegösszeroppanásból, és felfogtam, mi történt velem, hogy negyven év után megint nincstelenné váltam a feleségem miatt – mert ötvenhatban is ő akart mindenáron eljönni Magyarországról –, ráadásul most nélküle maradtam, észrevettem, mennyi magányos ember haldoklik a kórházban. Velem egy szobában feküdt például az öreg Adrijaan, a gabonakereskedő.

– Színig rakják az uszályokat búzával... – dadogta -, majd belefordulnak a csatornába... És néha tényleg... a hullámok összecsapnak... Ez a vége... Tudom én... Azt akarják, hogy a biztosító... Hát ott pusztul a gabona... Kinek jó ez? Szórják a virágokat a tengerbe, bánom is én... De ki fog virágot vinni a síromra? A fiam, Amerikából? Még a kórházban sem látogat meg.

Megsajnálta az öreget.

– Viszek én – mondtam.

Az öreg felélénkült. – Valóban megtenné? Megírom a fiamnak, hogy találkoztam egy ilyen nagyszerű emberrel... Aki vállalja...

Az öreg Adrijaan annyira jól lett, hogy visszatért az étvágya, néhány napra az infúzióról is le lehetett venni, sőt még sört is hozatott magának. Orvosnak, nővérnek, takarítónőnek örömmel újságolta, hogy én fogom ápolni a sírját.

De mégis meghalt. Akkor már elhagytam a kórházat. Lakásom ablakából bámultam a csatorna szürke vizét – közelébe sem merészkedtem a virágpiacnak, mert biztosan nem engedték volna meg, hogy a szirmok közé temessem arcomat -, csak vártam a bárkát. Ám az öreg Adrijaan fia jött el, két másik férfival.

– Az ő családjukban sincs megoldva ez a kérdés – mondta.

Papírokat vettek elő, aláírták és bankjegyeket helyeztek az asztalra.

– Havonta utaljuk a pénzt. Kéthetente rendbe teszi és lefényképezi a sírokat, a fotót elküldi nekünk. Ne sajnálja a virágokat, de ne felejtse számlát kérni róluk, mert különben nem tudjuk elkönyvelni a költségeit.

Kéthetente! Minden nap a virágpiacon kezdtem. A kereskedők örömmel megengedték, hogy virágjaikba temessem az arcomat, sőt versenyeztek a kegyeimért. Mindig az illatos virágokat keresem. Hollandiában ez nehéz dolog. Ám a kereskedők nem sajnálták a fáradságot, hogy beszerezzék távoli országokból is, amit kérek. Ugyanis alig múlt el egy hónap, már nem csupán az öreg Adrijaaanét és azt a két sírt kellett gondoznom, hanem vagy egy tucat másikat is. Diszkréten érkeznek a megbízók, ki egy orvos, nővér, takarítónő ajánlásával. És én hordom a sírokra a gyöngyvirágot, liliomot, rózsát. Az öreg Adrijaannak mindig viszek néhány búzaszemet is. Hollandiában persze nem egyszerű beszerezni az ilyesmit.

Sokáig szerettem volna, de most már végképp nem tudok hazamenni, egyre szaporodnak a megbízásaim. Talán már Hollandia minden sírját én gondozom. Az illatszer-kereskedő is úgy vélte, valójában az van, amit az ember gondol. Sokszor eszembe jut az öreg, amint őszülő szakállát simogatja.

– Hollandiában, fiú. A nagyapám ott született. Ő volt ám az igazi illatszer-kereskedő! Maga hajózott Batáviába az aromákért, nem ügynököktől készletezett, mint mi. El nem képzelhetem, minek telepedett meg itt, mikor Hollandiában igazán lehet élni. Vissza is ment Amszterdamba meghalni.

Azt hiszem, egész életemben egyetlen dolgot javasoltam a feleségemnek, hogy Hollandiába menjünk. Mindig minden nagyon érdekelte, amit csináltam, vagy éppen nem csináltam, de az soha nem merült fel benne, miért éppen Hollandia jutott eszembe. Talán, mert annyira megtetszett neki az ötlet, hogy kimondása után rögvest magáénak tekintette.

– Mi Hollandiába készülünk a drágámmal – mondogatta hónapokig a többi menekültnek az ausztriai táborban. Az osztrák hatóságok felé is kidolgozta a megfelelő nyelvi változatot: – Hollandia gut's. Sehr.

Amikor először látta meg az amszterdami csatornákat, a vállamra borulva zokogott, hogy egyik kanális olyan, mint a másik, és minden ház egyforma, ő itt mindig el fog tévedni, hol van ez a kóceráj Budapesthez, a Duna-parthoz, a Várhegyhez képest. Csak akkor nyugodott meg, amikor a virágpiachoz értünk, ahol a színek kavalkádja oázisnak tetszett a gránitszürke csatornák és vérbarna házak sivatagában.

Már nem lennék illatszer-kereskedő. Akkor nem érezném nap mint nap azt az anyai elválást. Egy üvegcsét átadni nem olyan, mint a hideg kőre helyezni a pompás, élő csokrot. Azt hiszem, nem is igen kereshetnék ennyit. A pénz egyébként most sem érdekel. Csupán azért szükséges, hogy valaki majd gondozza tovább a sírokat, az illatszer-kereskedő nagyapját, az öreg Adrijaanét, a feleségemét – és az enyémet.

VÉGE